

ÎNTĂLNIREA DE DIMINEAȚĂ ȘI STRATEGIILE DE ÎNVĂȚARE PRIN COOPERARE – MIJLOACE DE STIMULARE A COMUNICĂRII ȘI CREATIVITĂȚII

Prof. învă. preșcolar Lupu Gabriela Iana
Prof. învă. preșcolar Dragomir Andreea Marina
Grădinița P.P. Nr.13 Târgoviște

„Nu-ți lăsa copiii să se limiteze la ceea ce știi tu, pentru că ei s-au născut în alte vremuri“
Proverb ebraic

Idealul educațional al școlii românești vizează formarea personalității autonome și creative, a acelei personalități care să anticipeze viitorul, să transforme prezentul în direcția anticipărilor sale, să descopere și să rezolve situațiile împreună cu ceilalți.

Din ce în ce mai mulți specialiști consideră creativitatea o trăsătură esențială și definitorie pentru existența individuală și pentru evoluția societății.

Provocarea la schimbare prin creativitate poate fi percepută ca fiind antrenantă, oferind posibilități de ordin multiplu: intelectual, fizic, creativ. Schimbarea este un proces și nu un eveniment. Ea necesită timp.

Educația prin creativitate se conturează ca un drum, o cale de urmat spre atingerea mai multor obiective.

Procesul instructiv-educativ din grădiniță prin conținuturile pe care le vehiculează satisface și dezvoltă curiozitatea copilului, nevoia de investigație, de explicație.

Prin alternativa educațională Step By Step se încurajează dezvoltarea capacităților:

- de a gândi critic și de a exprima opțiuni;
- de a găsi și rezolva probleme;
- de a fi creativi, imaginativi și inventivi;
- de a fi preocupați de comunitate, țară și mediul înconjurător.

Limbajul, ca modalitate psihoindividuală de utilizare a limbii, devine mijlocul cel mai expresiv de relevare a personalității, a originalității și singularității subiectului uman. Între comunicational și cognitiv se instituie un raport de unitate; la un nivel evoluat nu se poate gândi fără mijloacele limbajului, iar vorbirea fără înțeles sau conținut cognitiv este o simplă formă fără conținut.

Dezvoltarea capacității de comunicare în grădinița de copii este unul din obiectivele majore care se realizează în mod treptat, prin lărgirea relațiilor verbale cu cei din jur, în condițiile manifestării de către copil a curiozității de cunoaștere a obiectelor, pe de o parte, a atitudinii interogative referitoare la originea și cauza unor fenomene, pe de altă parte.

În toate activitățile prin care se educă limbajul copiilor, creativitatea verbal (de expresie, de produs, inovativă) tinde să devină productivă. Însușirea limbii (în mod conștient sau prin imitație) permite copilului să comunice cu ceilalți, să-și exprime părerile, trăirile, dorințele, nedumeririle, uimirile, să ceară și să transmită informații.

Strategia didactică (interpretată ca mod de abordare a activității, ca mod de combinare și organizare optimă a metodelor și mijloacelor, a formelor de grupare în vederea realizării obiectivelor propuse) este responsabilă de stimularea potențialului creativ al limbajului. Strategiile utilizate în acest program sunt cele care au pus accent pe spontaneitate, originalitate, gândire laterală. S-a pus accent pe creativitatea verbală.

În cadrul **Întâlnirii de dimineată** copiii au posibilitatea de a-și exercita și dezvolta limbajul creativ. Aceasta oferă șansa copiilor să împărtășească și celorlalți vești sau informații

despre căminul și familia lor, despre experiențele lor în cadrul comunității unde trăiesc, să-și îmbogățească vocabularul cu expresii noi auzite de la colegi prin:

- povestiri, relatări – „Ce am făcut ieri?”;
- mascota grupei;
- jurnale de vacanță;
- scaunul autorului.

Prin toate aceste modalități utilizate în Întâlnirea de dimineață, copilul devine independent în expresie și exprimare, își manifestă nestingherit inițiativa, spontaneitatea și fantezia inepuizabilă.

Atitudinea creatoare pe care o are fiecare copil față de limbaj depinde de natura mesajului pe care îl transmite și de posibilitățile sale intelectuale, lingvistice și afective („*Ce am făcut ieri?*”). În timp ce un copil povestește, ceilalți vin cu întrebări care să conducă spre o abordare mai amplă a temei. Copiii sunt încurajați de educatoare să formuleze întrebări, întrucât întrebarea este un act de meditație și reflecție.

Fiecare grupă are o **mascotă** căreia i-au dat un nume. Mascota însoțește acasă, pe rând, fiecare copil timp de o zi sau două. Când se întoarce la grădiniță, copilul care a avut mascota povestește celorlalți „Ce a făcut mascota”. Relatările sunt consemnate de educatoare într-un jurnal, în forma prezentată de copil.

Copilul de vârstă preșcolară simte permanent nevoia să verbalizeze (să discute și să explice) activitățile și gândurile sale. Pentru aceasta utilizăm **scaunul autorului**. Pe acest scaun se așază copiii care au prezentat întâmplări deosebite, povești create de ei, poezii sau ghicitori și pe care doresc să le prezinte grupei. Ele demonstrează capacitatea copilului de a exprima într-o altă creație viziunea și atitudinea față de un model literar. În aceste povestiri, se surprinde simbioza dintre artă și joc, dintre real și imaginar.

Jurnalul de vacanță este o altă modalitate prin care se dezvoltă limbajul creativ. Aceste jurnale cuprind: desene ale copiilor, aplicații (litere, cuvinte), fotografii, povești create, propoziții scurte scrise de copii cu litere de tipar.

Pe parcursul întregului proces instructiv-educativ am aplicat câteva **strategii de învățare prin cooperare**:

1. Amestecă - Îngheață - Formează perechi;
2. Chip-urile vorbitoare;
3. Gândește - Formează perechi - Împărtășește;
4. Cercuri în interior și în exterior.

I. Strategia „Amestecă - Îngheață - Formează perechi” implică un proces care se desfășoară în trei pași, după cum urmează:

1. Copiii se mișcă liber prin clasă (la semnalul „Amestecă” dat de educatoare);
2. Atunci când educatoarea spune „Îngheață”, copiii se opresc în loc;
3. Când educatoarea spune „Formează perechi” copiii se întorc către persoana cea mai apropiată de ei și vorbesc unul cu celălalt pe tema anunțată de educatoare.

Această strategie a fost folosită în cadrul jocurilor didactice. Exemplu: „Galaxia cuvintelor” (pornind de la un cuvânt fiecare copil găsește cuvinte care pot fi asociate: atât cuvinte care exprimă însușiri, cât și cuvinte care exprimă acțiuni ale obiectului desemnat); „Spune mai departe” (completarea propoziției cu cuvintele care lipsesc).

În centrul Alfabetizare, educatoarea devine colega copilului în explorarea limbajului, ghidul la care el poate apela pentru informații. Chip-urile vorbitoare este o strategie utilizată în acest centru. Aceasta este folosită în mod special pentru a organiza comunicarea și participarea copiilor în mod egal la împărtășirea informațiilor.

Amestecă - Îngheață - Formează perechi

II. Strategia „Chip-urile vorbitoare” se desfășoară în patru pași, după cum urmează:

1. Educatoarea distribuie chip vorbitor fiecărui membru al grupului („chip vorbitor” – obiect colorat: nasturi, buline, figuri geometrice etc.);
2. Educatoarea instruește fiecare copil că dacă dorește să participe la discuție să-și așeze chip-ul vorbitor la mijlocul mesei;
3. Acel copil nu va mai putea vorbi din nou până când fiecăruia nu i-a venit rândul;
4. O dată ce fiecare a avut șansa să vorbească, atunci fiecare copil își retrage chip-ul vorbitor, iar procesul începe din nou.

Exemplu: se citește o poveste după care se discută în grup și se respectă opinia fiecăruia (atitudinea față de personaje și faptele lor) – „Ce aş face dacă aş fi?”

Exercițiu creativ: „Continuarea poveștii dincolo de finalul ei”. Educatoarea îi mobilizează pe copii să continue povestea „ce se întâmplă după?” (Ce fac capra și iedul după ce moare lupul? Ce face Scufița Roșie după ce vânătorul îi vine de hac lupului? Ce fac frații Elizei după ce sunt transformați din nou în oameni? etc.)

Discuția în grup favorizează găsirea unei diversități de modalități rezolutive, capacitatea de comunicare, respectul față de valorile emise de ceilalți, dezvoltă capacitatea de observație, de argumentare, încurajează tendința de afirmare.

Chip-urile vorbitoare

III. Strategia „Cercuri în interior și în exterior” este excelentă pentru evaluarea unei activități și chiar evaluarea zilei. Procesul în trei pași ai strategiei se prezintă astfel:

1. Copiii stau în două cercuri concentrice. Copiii din cele două cercuri stau cu fața în direcții opuse;
2. Cele două cercuri se rotesc în direcții opuse până când educatoarea spune „Stop”;
3. Copiii împreună cu colegul din față răspund prompt educatoarei. Procesul se repetă până când toți copiii au avut posibilitatea să facă pereche cu câțiva colegi diferiți.

Exemplu pentru evaluarea unei activități (povestirea educatoarei):

- După prima rotire a cercurilor, la cuvântul „Stop” al educatoarei, copiii discută despre personajul care le-a plăcut, argumentând alegerea;
- După a doua rotire a cercurilor, copiii discută despre personajul care nu le-a plăcut, argumentând alegerea;
- După a treia rotire a cercurilor, copiii vor găsi un alt final pentru povestea dată sau vor continua povestea dincolo de finalul ei („Ce fac capra și iedul după ce moare lupul?”; „Ce face Scufița Roșie după ce vânătorul îi vine de hac lupului?”; etc.) – lăsând liberă creativitatea, originalitatea și imaginația copilului.

Exemplu pentru evaluarea zilei:

- După prima rotire a cercurilor, la cuvântul „Stop” al educatoarei, copiii își împărtășesc unul altuia centrele de activitate în care au lucrat;
- După a doua rotire, copiii discută despre ce activitate le-a plăcut mai mult și de ce;
- După a treia rotire, copiii discută despre modul în care ar dori să-și continue activitatea a doua zi.

După fiecare rotire, prin sondaj, una sau două perechi relatează întregului grup cele discutate. La fiecare rotire copiii fac pereche cu alt coleg.

Cercuri în interior și în exterior

Dezvoltarea potențialului creativ nu se realizează de la sine, ci este nevoie de acțiuni continue și organizate de stimulare și activare. Activarea și stimularea potențialului creativ impun cunoașterea specificului și a nivelului de dezvoltare a acestuia, ca și cunoașterea relațiilor determinative în care este implicat. Stimularea și satisfacerea trebuinței de cunoaștere a copilului determină dezvoltarea potențialului creativ, amplificarea flexibilității, fluidității, originalității plastice și verbale. Informațiile, modelele de acțiune însușite prin activitatea de învățare, declanșată și susținută energetic de trebuința de cunoaștere, sunt supuse transformărilor creative și generează un original cu valoare subiectivă.

Atitudinea adultului față de copil, aprobativă și mai ales participativă, amplifică disponibilitățile creative. Atitudinea neimplicată și cea autoritară a educatoarei și a părintelui diminuează manifestările creative ale preșcolarului, generează supunere, timiditate, conduită verbală și nonverbală șablonizată. Atitudinea părintelui influențează mai întâi inițiativa, spontaneitatea, originalitatea. Numai un educator deschis, cald, apropiat și mai ales creativ poate să stimuleze potențialul creativ.

BIBLIOGRAFIE:

1. Curriculum pentru educația timpurie, Ministerul Educației Naționale, 2019;
2. Hansen, Kirsten A.; Kaufmann, Roxane K.; Burke Walsh, Kate - Crearea claselor orientate pe necesitățile copilului, București, 1998;
3. Spencer, Kagan - Manual de învățare prin cooperare, București, 1992;
4. Rafailă, Elena - Educarea creativității la vârsta preșcolară, Editura Aramis Print S.R.L., București, 2002.